

Kosteikoilla kotikulmia
kuntoon
- kokemusasiantuntijan
puheenvuoro

Mikko Alhainen
Erikoissuunnittelija, Suomen riistakeskus
Alhaisen maatila

SOTKA-kosteikot –hankkeen menestysresepti

- **Maanomistajälhtöinen toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen, paikalliseen innostukseen ja omistajuuteen**
  - Sitoutuminen kosteikon hoitoon
- Kosteikot suunnitellaan **kustannustehokkaiksi ja monitavoitteisiksi**
  - Pääasiassa padottuja kohteita
  - Monimuotoisuus, vesiensuojelu ja ilmastonmuutoksen hillintä (turvemailla)
- Kausikosteikot
  - Luontainen tulvadynamiikka
- Tehokas pienpetopyynti kosteikoilla
- Vesilintuseurannat
  - Metsästysverotus suhteutetaan poikastuottoon
  - Monet halunneet myös rauhoittaa kosteikkonsa vesilinnustukselta täysin

Hankkeen tavoite on sekä elinympäristöjensä suhteen vaativissa sekä yleisissä sorsalinnuissa

että kustannustehokkuudessa

€

2020-2022 kunnostettiin ~ 650 ha kosteikkoa
keskihinta 4500 €/ha sis suunnittelun

Hankkeen toimintamalli

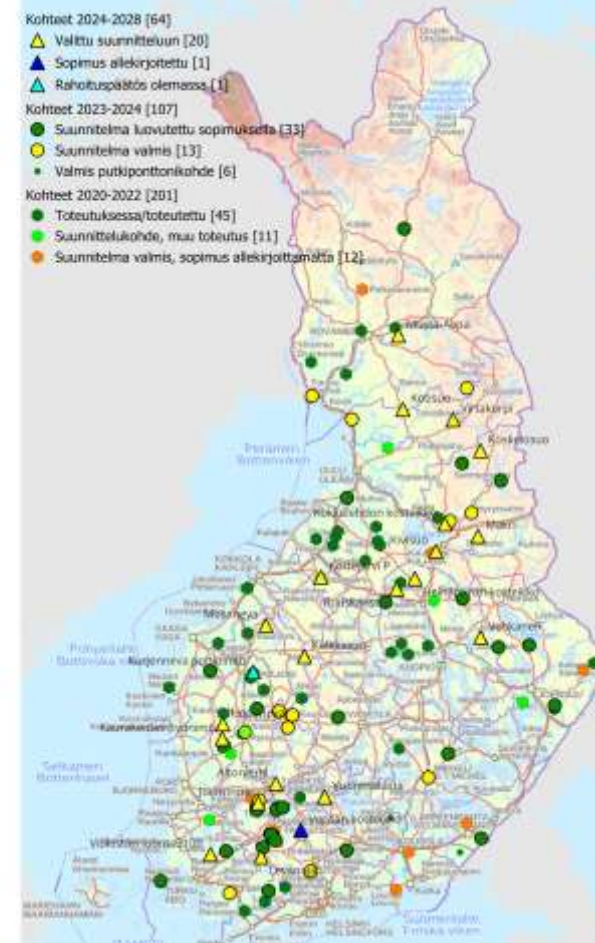
1. Kohde-esitys maanomistajalta tai paikallisilta toimijoilta
    - Pisteytys ja priorisointi
  2. Maastokäynti
    - Kohteiden priorisointi
  3. Toteutuskelpoisen suunnitelman laatiminen kohteelle
  4. Kosteikkosopimus
  5. Rahoituksen haku ja kosteikon toteuttaminen
  6. Kosteikon jatkuva hoito ja seuranta
- Maanomistajien / paikallisten toimijoiden omia kohteita → Omistajuus → Ylläpito

Mitä on saatu aikaiseksi SOTKA-kosteikot –hankkeessa vuosina 2020-2025

- Suurena tavoitteena taittaa vesilintukantojen taantuma perustamalla ja kunnostamalla kosteikoita poikue-elinympäristöiksi
- Hanketiimi: Projektipäällikkö ja 3 suunnittelijaa
- Kasvatettu metsästäjien ja maanomistajien tekemän elinympäristötyön yleistä hyväksyttävyyttä
- Kustannustehokkaan kosteikkorakentamisen edistämistä webinaarien ja koulutusten myötä

Vaihe	Kappalemäärä	Yhteenlaskettu pinta-ala (ha)
Kohde-esityksiä vastaanotettu	362	4250
Maastokatselmuksia tehty	226	2930
Suunnitteluun valittu	159	1950
Valmiita suunnitelmia	117	1274
Toteutukseen edennyttä	83	980
Täysin valmis	68	872

Kiilosen kosteikot, Vesilahti

Maanomistajien esityksestä liikkeelle
kesällä 2023

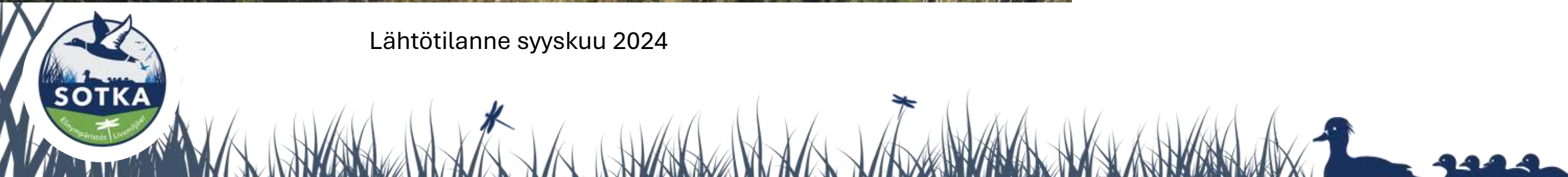
Maastokäynnit ja suunnittelu syysy
2023 --- kevät 2024

➤ Maanvaihto naapurin kanssa –
lisää kosteikkomahdollisuuksia

Toteutus syksyllä 2024

Viimeistelyä 2025...2026

Lähtötilanne syyskuu 2024

Toimintamalli

case Vällkilänojan-Kokonjärven valuma-alue

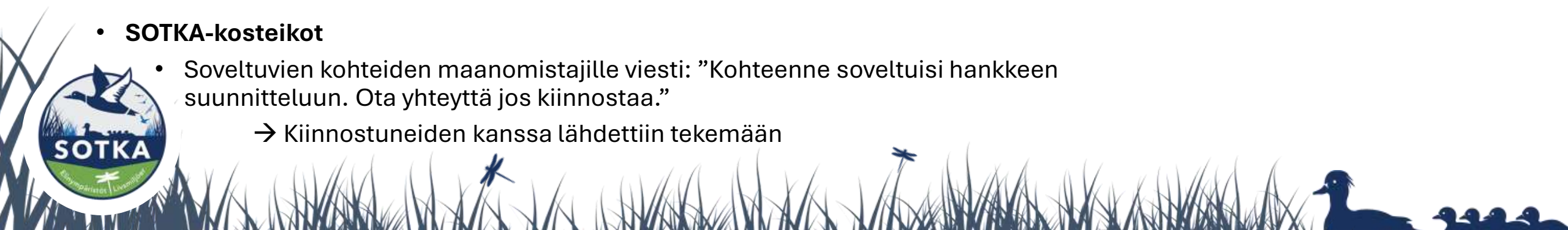
- **Valuma-alue selvitys, missä riistakeskus toteuttajana**

- Lähtökohtana KSY:n hyvä taustatyö ja yhteistyö maanomistajien kanssa
- Infotilaisuus paikallistasolla maanomistajille
  - Mitä toiminnalla haetaan, millaiset kohteet kiinnostavia
  - Mikä on kosteikko?
- Karttatarkastelu alueesta – maisema tutuksi
- Maanomistajien kanssa maastoon: keskustelua aiheesta
  - löytyisikö teiltä mahdollisia kohteita?
- Maanomistajien kanssa keskustellessa esiin nousseet kohteet mukaan valuma-alue selvitykseen
  - Esimerkki- ja mallikohteita
  - Maisema on täynnä mahdollisuuksia
- Paikallinen toimijataho Kokonjärven suojeluyhdistys teki koko paketista kohde-esityksen SOTKa-kostekoille

- **SOTKA-kosteikot**

- Soveltuvien kohteiden maanomistajille viesti: ”Kohteenne soveltuisi hankkeen suunnitteluun. Ota yhteyttä jos kiinnostaa.”
  - Kiinnostuneiden kanssa lähdettiin tekemään

Kokonjärven valuma-alueella

- Valuma-alue selvitys 2022
- SOTKA kosteikkosuunnittelua 2023-2024
- Koneet käyntiin 2024
  - Ei-tuotannolliset investoinnit
  - Suomen riistanhoito-säätiö
  - Maanomistajat
  - KSY
- Tuloksia 2026
  - 30 ha kosteikkoja saanut myönteisen rahoituspäätöksen, suurin osa valmiina/viimeistelyssä
    - pikaesittely seuraavilla dioilla
  - 1000 valuma-aluehehtaarin vedet kosteikkojen kautta = yli 20 % järven valuma-alueesta

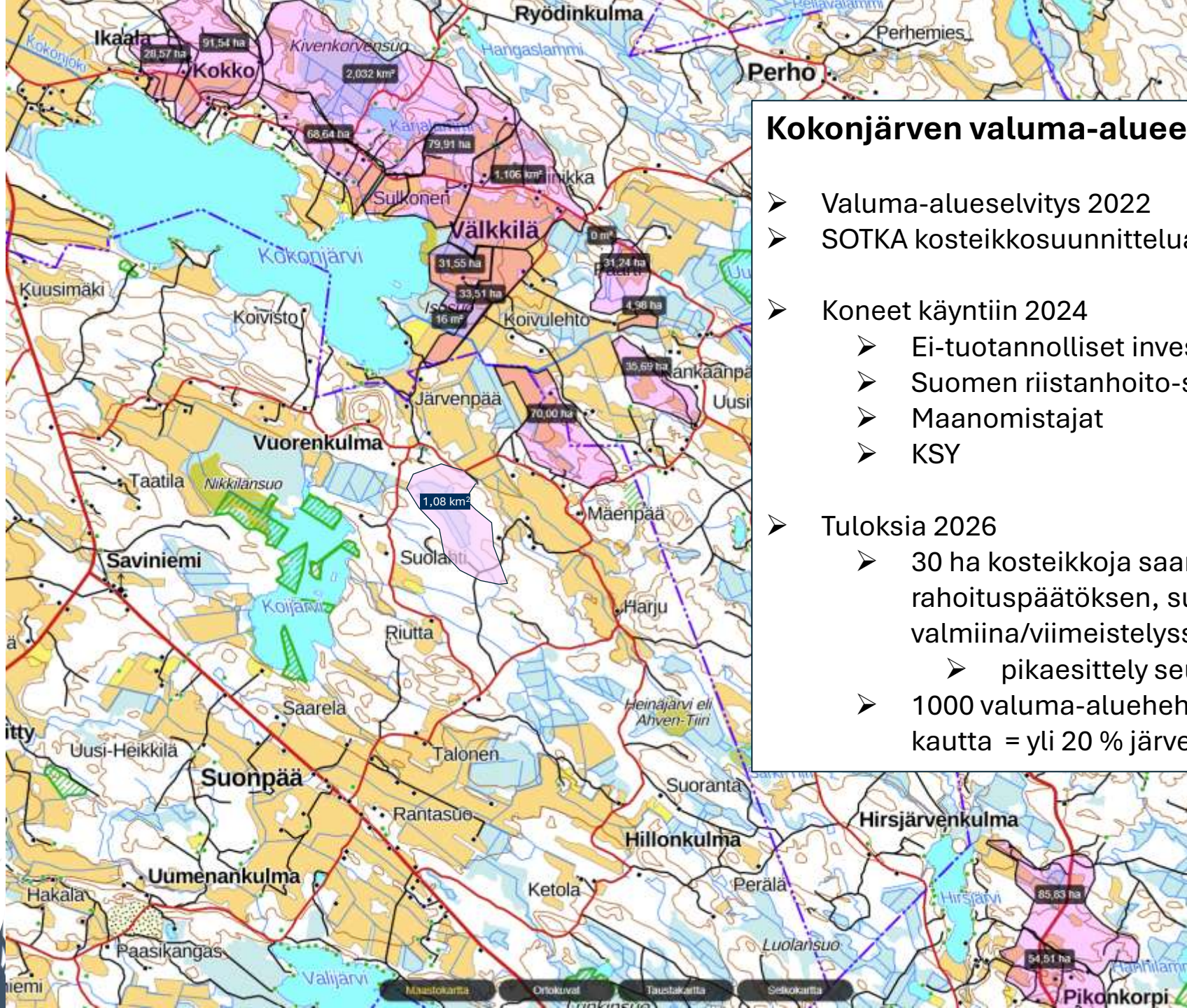
Kokonjärven suojeluyhdistys
KSY

Suomen
Riistanhoito-
Säätiö

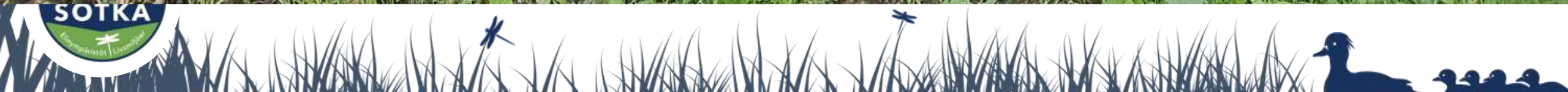
European unionin
osarahoittama

Sammakan tulvatasanne ja patopenkereen kunnostus

STAKESKUS
S VILTCENTRAL

Koivulehdon kosteikko Urjala – pumppuvedet kosteikkoon

Euroopan unionin
osarahoittama

Euroopan unionin osarahoittama

Kosteikkoon tuleva vesi

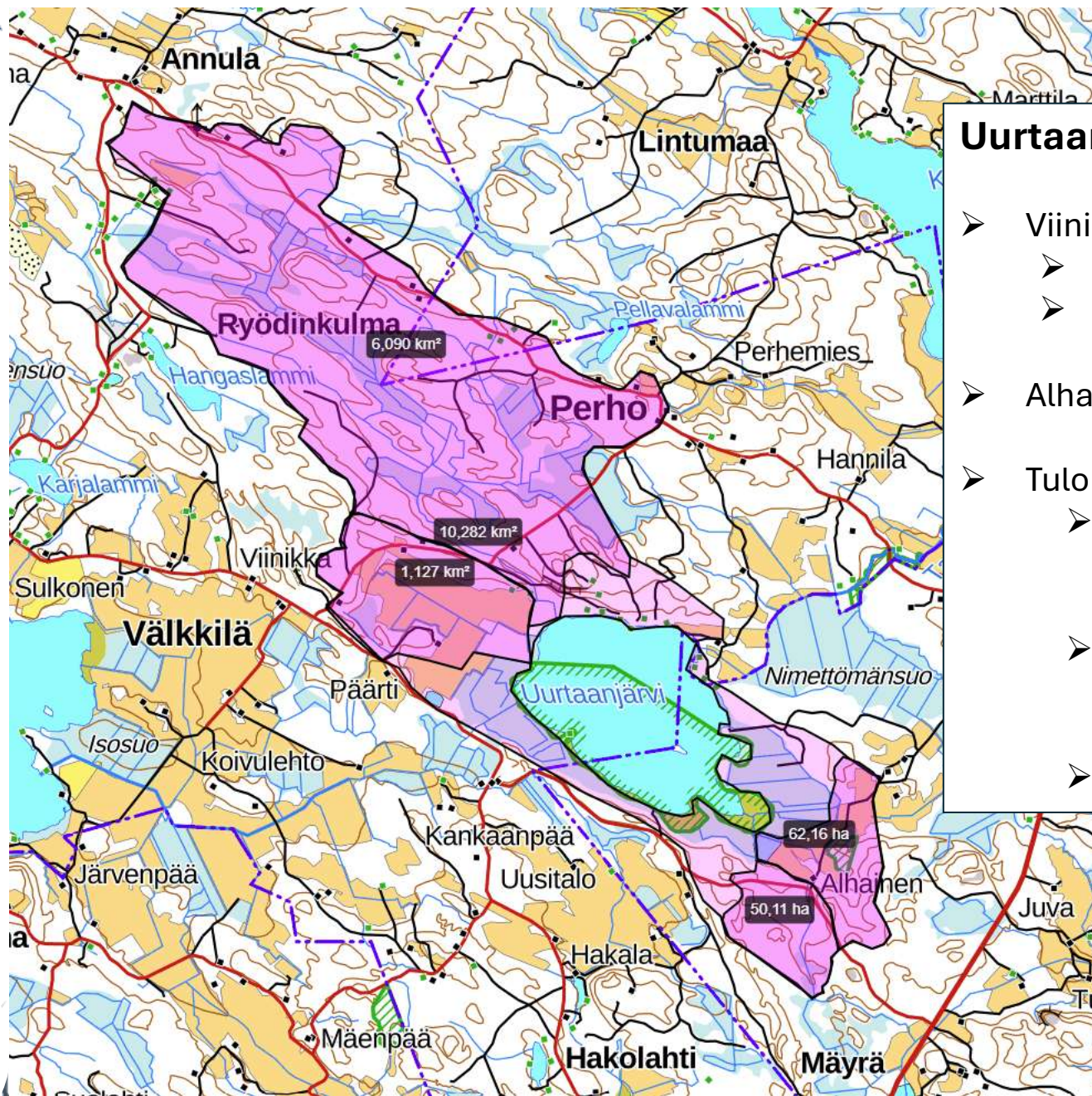

Ulosvirtaava

Välkkilänoja

Pumppaamo

Uurtaanjärven valuma-alueella

- Viinikan tilan SOTKA-kosteikot 2022
  - Tulvaniittykosteikko patoamalla (SOTKA)
  - Kaivukosteikko ETI-tuella
- Alhaisen kosteikkotyö 2012....2026 →
- Tuloksia 2026
  - Järven noin 1000 valuma-aluehehtaarin vesistä noin 80% virtaa kosteikkojen kautta.
  - Made, kiiski ja rapu palanneet viimeisen 15 vuoden aikana
  - Ärviä on korvannut vesisammalen

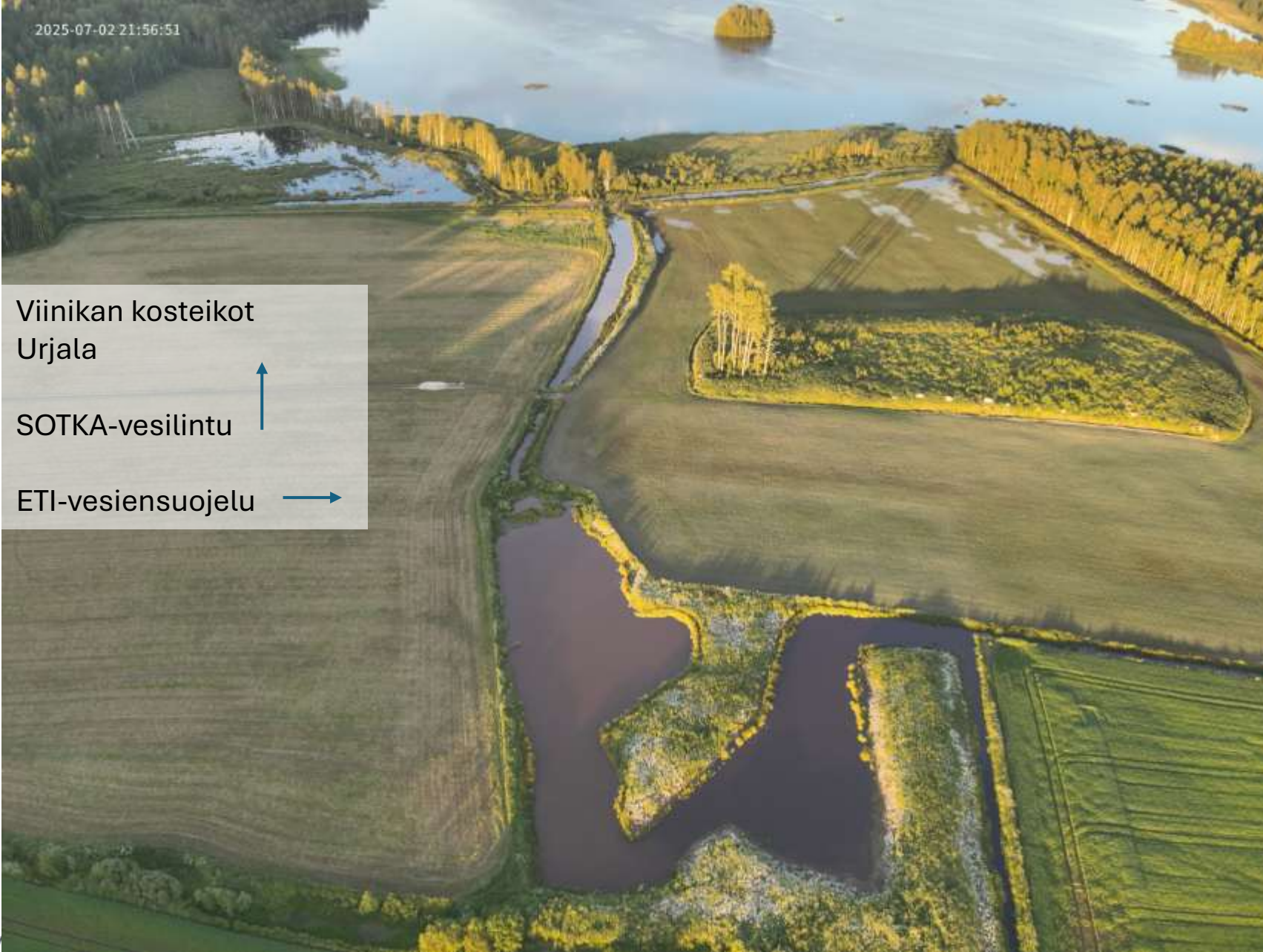
2025-07-02 21:56:51

Viinikan kosteikot
Urjala

SOTKA-vesilintu

ETI-vesiensuojelu

- Kosteikkoja
- Monimuotoisuuspeltoja
- Luonnonlaidunta/perinnebiotooppi -sopimusaloja
- METSO-suojelualue
- FSC sertifioidut metsät, riistametsänhoitoa, kulotuksia, pidennettyä kiertoaikaa

Alhainen

Kosteikko ETI 2011-2013'

- 2,5 ha

Uomakunnostushanke, ETI 2025-2026

- Tulvatasanteita, pienkosteikkoja, pohjapatoja, putkipatoja,
- 1,1 km uomaa vesiensuojelu- ja monimuotoisuuskunnostukseen

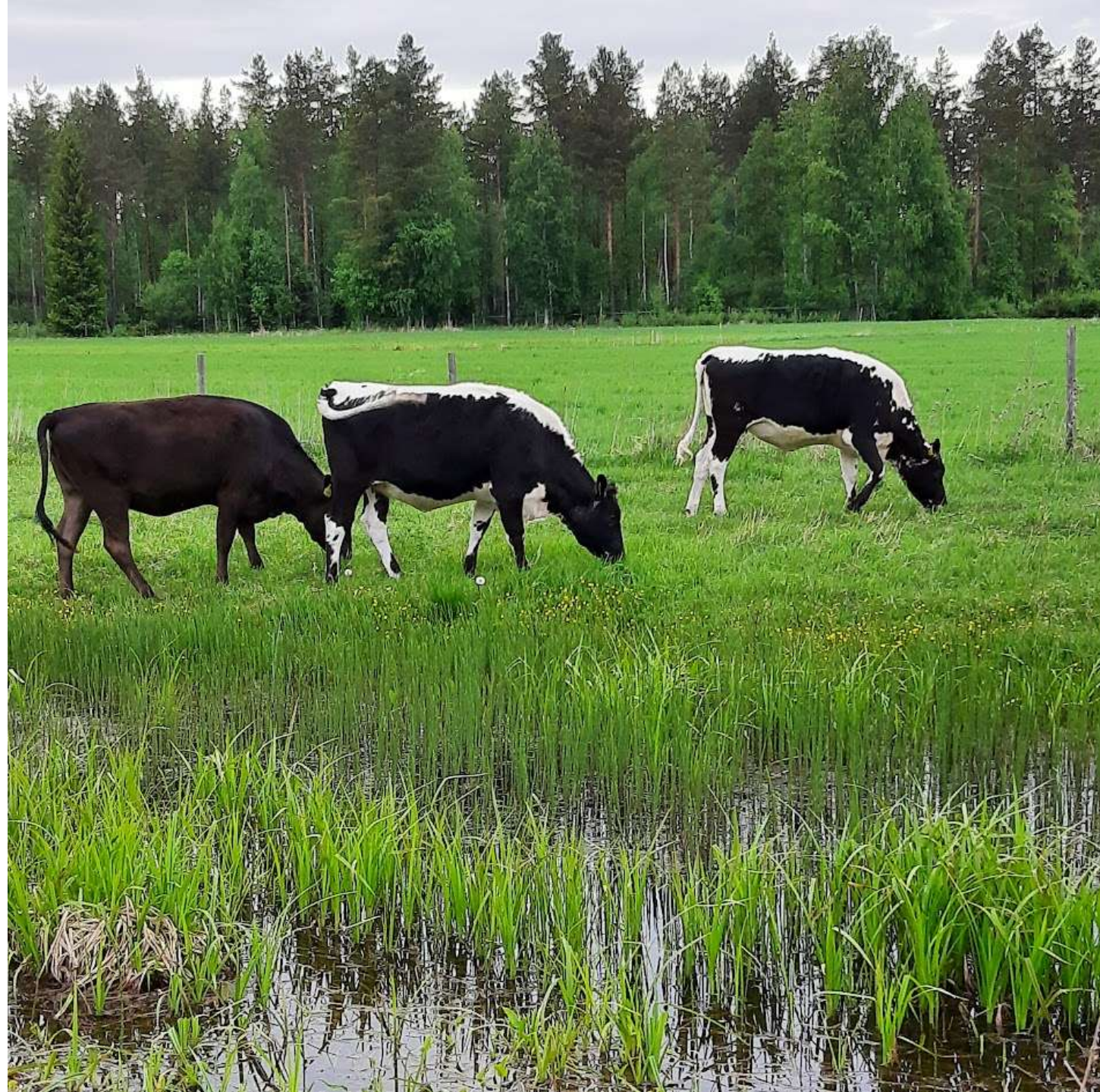

Kosteikkojen hoito

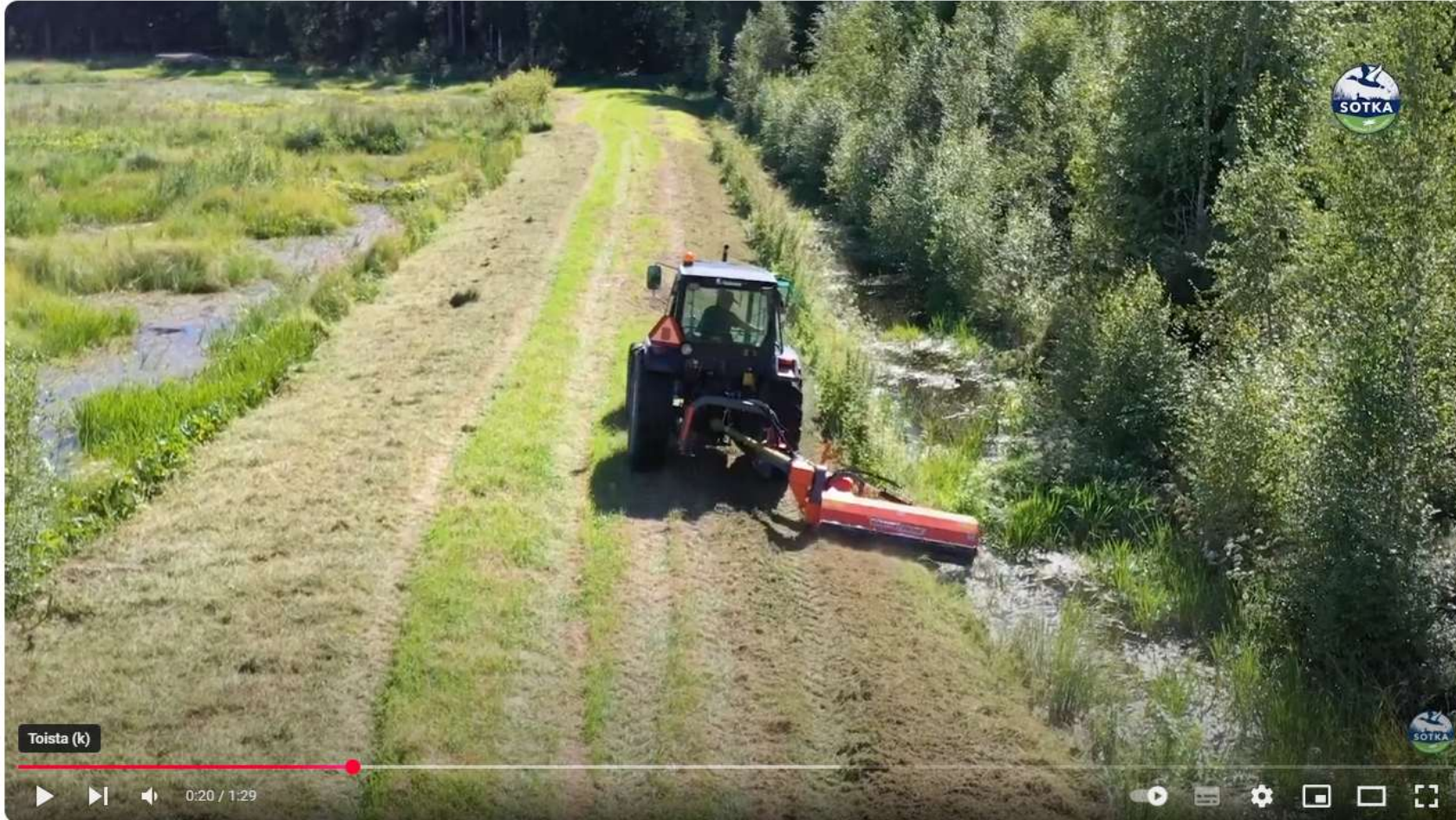
- Elinympäristön ja rakenteiden hoito
- Vesilintukantojen seuranta ja järkevästi mitoitettu metsästys

Niitto

Haku

Toista (k)

0:20 / 1:29

Patojen ja kosteikon reuna-alueiden hoitoa

SOTKA-kosteikot
111 tilaajaa

Tilattu

5

Jaa

Lataa

Tallenna

Niitto

Haku

Kasvillisuuden niitto käsin

Raivaus

Haku

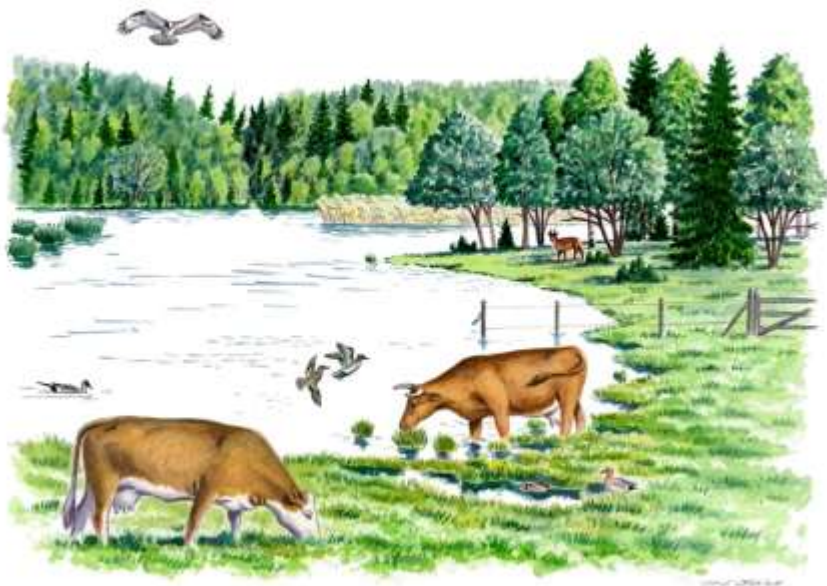
Raivaus on kosteikon hoitoa

SOTKA-kosteikot
111 tilaajaa

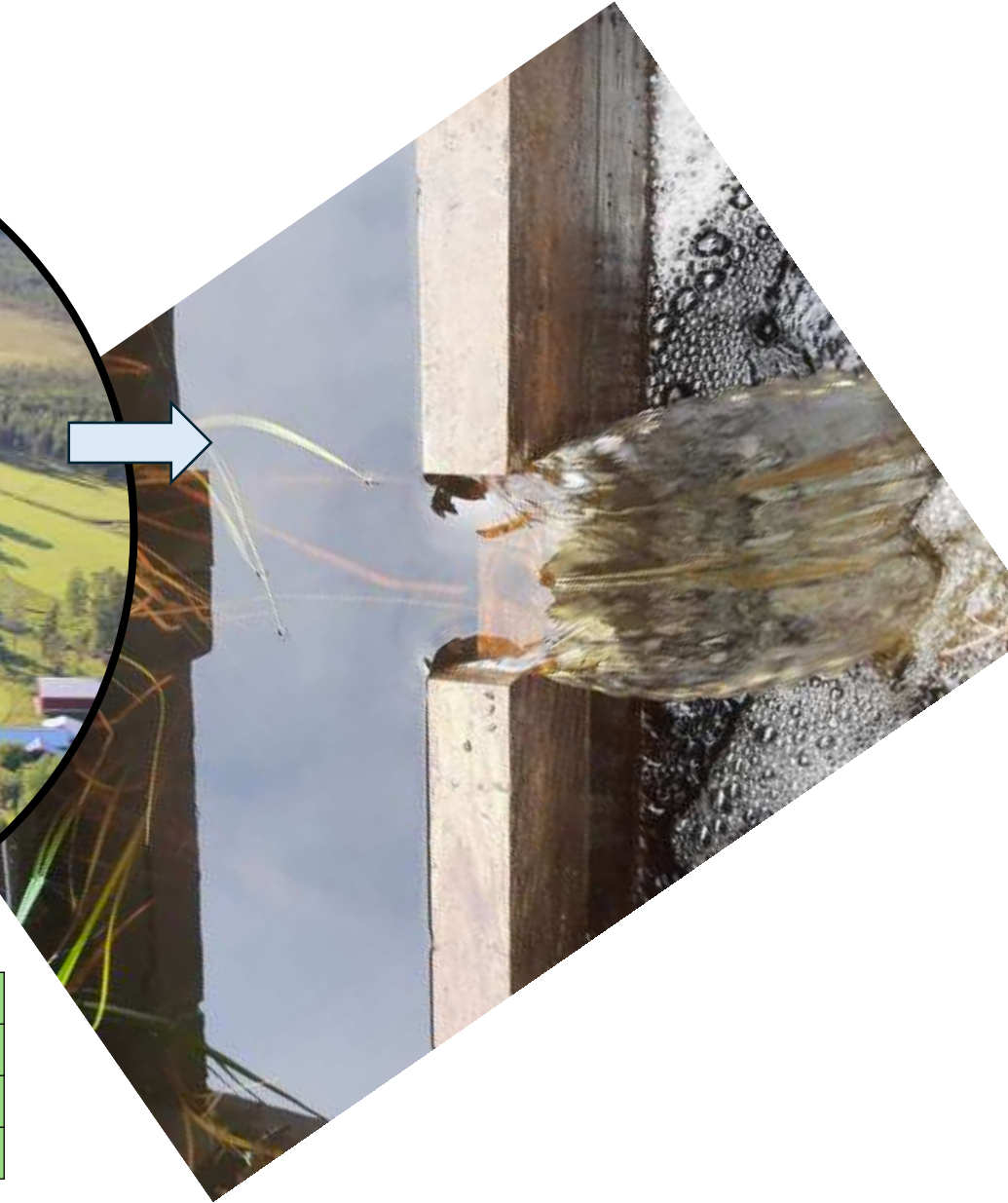
Laidunnus

N-reduktio %	34
P-reduktio %	47
PO₄-reduktio %	55
Ka-reduktio %	51

- KOSTEIKOT -

Vesilinnut – Vesiensuojelu – Virtaamahallinta

Maisema – Monimuotoisuus

- MONIVAIKUTTEISUUS -

Suomi on

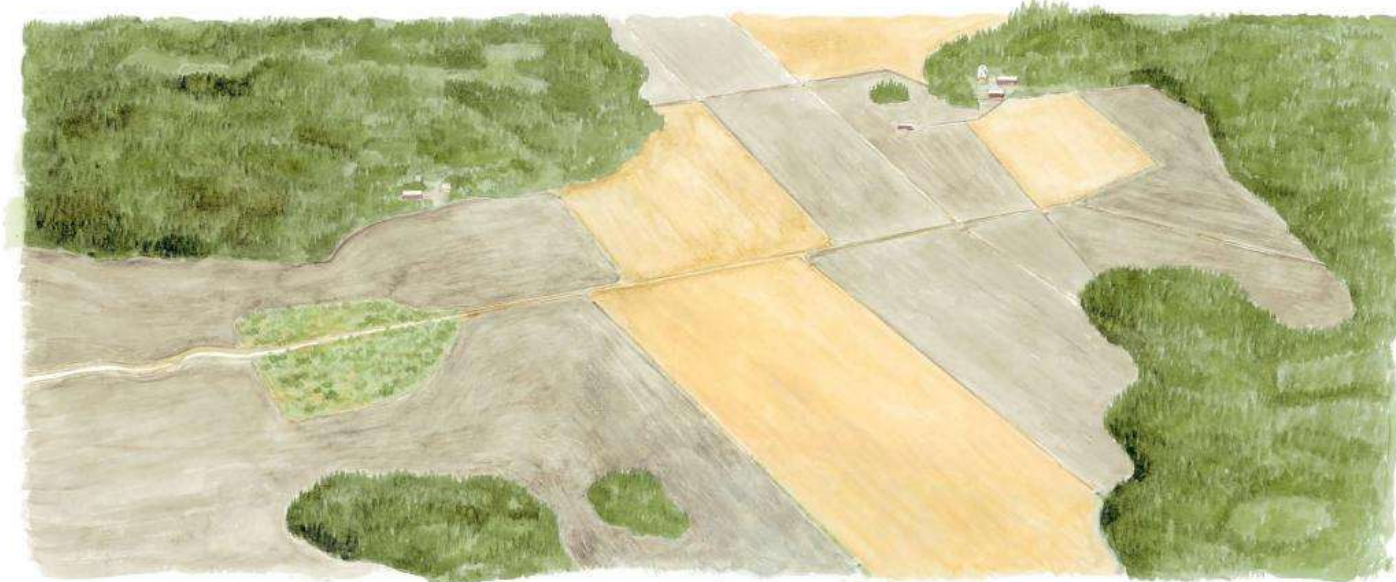
metsien, soiden, vesistöjen ja peltojen
mosaiikki,

minkä valuma-alueiden norot ja ojat sekä
purot ja valtaojat punovat yhteen

Monimuotoinen maisema ylläpitää
monimuotoista luontoa.

Monimuotoisuus
piilee pienipiirteisyydessä.

Elinvoimaiset riista- kala- ja rapukannat
kokonaisuuksia kunnostamalla

Maisemarakenne = elinympäristöt = vesienhoitoa

Vesiensuojelu ja luonnonhoito on loppupeleissä aika yksinkertaista

- Hyvät viljelyn käytännöt → pidetään maa-aines ja ravinteet pelloilla
  - Talviaikainen kasvipeitteisyys
  - Toimiva viljelykierto
  - Suojavyöhykkeet, leveät pientareet
- Hyvät metsänhoidon käytännöt
  - Riistametsänhoidon työkalupakki: Sekametsiä missä tiheikköjä
  - Muokkauksen vähentäminen, pidennetyt kiertoajat
- Kosteikoilla, pintavalutuskentillä, tulva-alueilla, putkipadoilla, pohjapadoilla yms ja jne otetaan kiinni liikkeelle lähtenyt kiintoaine ja ravinteita, sekä tasataan tulvavirtaamia ja ehkäistään eroosiota

valuma-alue = maa- ja metsätilojen mosaiikki = maanomistajat

**Vesi ei tunne hallintohimmeitä
eikä maa- ja metsätalouden
rahoituskommervenkien kuluja**

**Valuma-aluelähtöinen toimintamalli
lähtee tilatasolta.**

**Ratkaisun avaimet ovat
tapauskohtaisessa taituroinnissa
monimuotoisessa- ja mutkaisessa
maaseutumaisemassamme**

Ducks Unlimited Canada
Conserving Canada's Wetlands

Good for my land. Good for my business.

<http://www.ducks.ca/what-we-do/your-land/>

KIITOS!